

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2006 7 12
COM(2006) 372 galutinis.

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tausiojo pesticidų naudojimo teminė strategija

{COM (2006) 373 galutinis}
{SEC(2006) 894}
{SEC(2006) 895}
{SEC(2006) 914}

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS TARYBAI, EUROPOS PARLAMENTUI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

Tausiojo pesticidų naudojimo teminė strategija

(Tekstas svarbus EEE)

TURINYS

1.	Įvadas	3
1.1.	Su aplinka susijusios problemos apibūdinimas.....	3
1.2.	Dabartinė teisinė sistema	3
1.3.	Teminės strategijos sukūrimo procesas.....	4
2.	Situacijos vertinimas	5
3.	Teminės strategijos tikslai.....	6
4.	Veiksmai ir priemonės: teminę strategiją sudarančios priemonės	7
4.1.	Naujos priemonės, kurių neįmanoma integruoti į esamas priemones.....	7
4.2.	Priemonės, kurias geriausia integruoti į esamas priemones.....	9
4.3.	Priemonės ir (arba) veiksmai, šiuo metu nesiūlomi kaip teminės strategijos dalis, tačiau galėtų būti vėl ištirti vėlesniame etape	10
5.	Tikėtini rezultatai ir poveikis	11
6.	Tolesni veiksmai	12

1. ĮVADAS

1.1. Su aplinka susijusios problemos apibūdinimas

Pesticidų, kuriuos daugiausia sudaro augalų apsaugos produktai (AAP)¹ ir biocidiniai produktai, paskirtis – veikti gyvų organizmų gyvybinius procesus, todėl jie gali žudyti arba kontroliuoti kenksmingus organizmus, pvz., kenkėjus. Tuo pačiu metu jie gali daryti nepageidaujamą žalingą poveikį atsitiktiniams organizmams, žmonių sveikatai ir aplinkai. Visuomenė tam tikru mastu toleruoja galimus su jų naudojimu siejamus pavojus, atsižvelgdama į pesticidų ekonominę naudą, kadangi augalų apsaugos produktai, *inter alia*, padeda užtikrinti patikimas kokybiškų ir sveikų žemės produktų atsargas priimtinomis kainomis.

Pesticidai jau daugelį metų reglamentuojami daugumoje valstybių narių ir Bendrijoje². Per daugelį metų buvo sukurta labai išvystyta pavojų žmonių sveikatai ir aplinkai vertinimo sistema.

Nepaisant visų pastangų, įdėtų siekiant mažinti su pesticidų naudojimu siejamus pavojus ir apsaugoti nuo bet kokio nepageidaujamo poveikio, aplinkos terpėse (visų pirma dirvoje ir vandenyje)³ vis dar galima aptikti labai didelius kai kurių pesticidų kiekius, o žemės ūkio produktuose⁴ vis dar pasitaiko leistinas ribas viršijančių likučių kiekių.

Todėl būtina kiek įmanoma labiau mažinti pesticidų keliamus pavojus žmonėms ir aplinkai, kai įmanoma, kuo labiau mažinant arba eliminuojant jų poveikį ir skatinant mažiau kenksmingų alternatyvių, taip pat ir ne cheminių, priemonių mokslinius tyrimus ir taikomąją veiklą.

1.2. Dabartinė teisinė sistema

Priimdami šeštąją aplinkosaugos veiksmų programą (6-ąją AVP)⁵, Europos Parlamentas ir Taryba pripažino, kad pesticidų, ypač augalų apsaugos produktų, poveikį žmonių sveikatai ir aplinkai būtina toliau mažinti. Jie pabrėžė poreikį pereiti prie tausiojo pesticidų naudojimo ir apskritai naudoti tų gerokai mažiau ir sumažinti jų keliamą grėsmę, kartu užtikrinant būtinąją pasėlių apsaugą.

Todėl 6-ojoje AVP nustatytas dvilypis metodas:

1. iki galo įgyvendinti susijusius teisės aktus ir juos persvarstyti⁶,
2. parengti tausiojo pesticidų naudojimo teminę strategiją.

---

¹ Apibrėžimus rasite šio komunikato techniniame priede.

² Pirmosios Bendrijos direktyvos, reglamentuojančios augalų apsaugos produktus, buvo priimtos dar 1979 m.

³ EUREAU derybinė pozicija „Kaip apsaugoti šviežio geriamojo vandens išteklius nuo pesticidų“, 2001 m.

⁴ Ataskaitos pateikiamos

http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/annual_eu/index_en.html

⁵ 2002 m. liepos 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1600/2002/EB, nustatantis šeštąją Bendrijos aplinkos veiksmų programą (OL L 242, 2002 9 10, p. 1)..

⁶ 6-ojoje AVP daroma išskirtinė nuoroda į augalų apsaugos produktų teisinę sistemą.

Bendrijos reglamentavimo sistemoje, taikomoje pesticidams, daugiausia dėmesio skiriama šių produktų pateikimui į rinką ir jų būvio ciklo pabaigai.

Svarbiausi su AAP susiję teisės aktai yra:

1. Direktyva 91/414/EEB dėl augalų apsaugos produktų pateikimo į rinką⁷, ir
2. Reglamentas (EB) Nr. 396/2005 dėl didžiausių pesticidų likučių kiekių maiste ir pašaruose⁸.

Direktyva 91/414/EEB siekiama užkirsti kelią pavojui jo atsiradimo šaltinyje, atliekant labai išsamų kiekvienos veikliosios medžiagos ir produktų, kuriuose yra šios medžiagos, keliamos grėsmės vertinimą dar prieš jų registraciją. Todėl AAP įregistravimas tam tikram naudojimui reiškia, kad buvo įrodyta, jog jį naudojant įprastomis sąlygomis nepadaromas nepriimtinas poveikis žmonių ar gyvūnų sveikatai ir aplinkai. Reglamentu (EB) Nr. 396/2005 nustatomi didžiausi veikliųjų medžiagų likučių augalinės ir gyvūninės kilmės produktuose kiekiai (DLK), siekiant apriboti poveikį vartotojams, esantiems pačioje mitybos grandinės pabaigoje. DLK atitiktis stebėsenai taip pat yra svarbi priemonė, padedanti vertinti, ar profesionalūs ES naudotojai (pvz., ūkininkai) teisingai taiko rekomendacijas bei apribojimus, numatytus valstybių narių išduodamuose leidimuose augalų apsaugos produktams.

Panaši biocidinių produktų vertinimo sistema buvo įdiegta Direktyva 98/8/EB⁹, kuri įpareigoja daugelį valstybių narių pirmą kartą įdiegti teisės aktus dėl biocidų.

Vienas iš teisinės sistemos trūkumų yra tas, kad joje beveik neskiriama dėmesio tikrojo naudojimo etapui, kuris yra esminis elementas nustatant bendruosius pesticidų keliamus pavojus. Todėl teminėje strategijoje siūlomos priemonės, kuriomis siekiama ištaisyti šį trūkumą, kad būtų galima sukurti suderintą ir nuoseklią bendrąją politikos sistemą.

1.3. Teminės strategijos sukūrimo procesas

Remiantis 6-ąja AVP, teminių strategijų kūrimas turės vykti dviem etapais, įtraukiant visas suinteresuotąsias šalis. Savo 2002 m. komunikate „Tausiojo pesticidų naudojimo teminės strategijos link“ Komisija pradėjo plataus masto konsultacijas¹⁰.

Komunikate pažymėti, remiantis išankstiniais tyrimais, dabartinės teisinės sistemos trūkumai, susiję su pesticidų būvio ciklo naudojimo etapu. Komunikate pateikta išsami pagrindinė informacija apie pesticidų naudojimo teikiamą naudą bei keliamus pavojus (kurie aptariami poveikio vertinime, pateikiamame lygiagrečiai su šiuo komunikatu), pateiktas svarbiausių klausimų, kuriuos būtina spręsti, sąrašas ir aptarta, kaip būtų galima daugiau dėmesio skirti naudojimui etapui bei kaip pakeisti neigiamas tendencijas.

Konsultacijoje dalyvavo Europos Parlamento, Tarybos, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto, Regionų komiteto, pramonės, vartotojų bei ūkininkų organizacijų ir

---

⁷ OL L 230, 1991 8 19, p. 1.

⁸ 2005 m. vasario 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 396/2005 dėl didžiausių pesticidų likučių kiekių augalinės ir gyvūninės kilmės maiste ir pašaruose ar ant jų (OL L 70, 2005 3 16, p. 1).

⁹ OL L 123, 24. 4. 1998, p 1

¹⁰ COM(2002) 349.

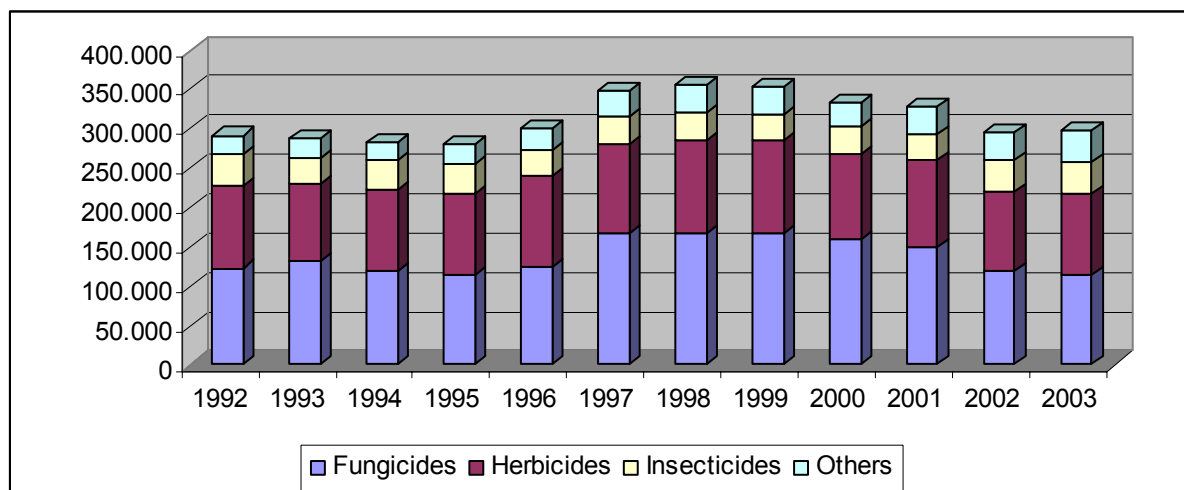
visuomenės atstovai. Pastabų pateikė daugiau negu 150 įvairių suinteresuotųjų šalių atstovų¹¹. Be to, 2002 m. lapkričio 4 d. Komisija surengė konferenciją, kurioje dalyvavo daugiau negu 90 visų suinteresuotųjų grupių atstovų¹². Tolesnės konsultacijos vyko Komisijai dalyvaujant įvairiose konferencijose dėl konkrečių klausimų (pvz., palyginamojo vertinimo ir substitucijos principo, paskleidimo įrangos, IKK ir IPK¹³) ir rengiant specialius Komisijos organizuojamus susitikimus (pvz., dėl purškimo iš lėktuvų). Be to, Komisija pradėjo tolesnę atvirą konsultaciją internetu ir gavo beveik 1.800 nuomonių¹⁴.

Siūlomos strategijos tikslai ir daugelis galimų priemonių sulaukė plačios paramos. Detalesnė konsultacijų proceso santrauka yra pateikta poveikio vertinime¹⁵.

2. SITUACIJOS VERTINIMAS

Dėl tiesioginės naudos, kurią teikia jų naudojimas (ypač ūkininkams), pesticidai yra plačiai taikomi ir paprastai laikomi neatsiejama nuo šiuolaikiškų auginimo sistemų. Pavyzdžiui, augalų apsaugos produktai padeda maksimaliai padidinti derlingumą ir sumažinti darbo sąnaudas.

Nepaisant taikomos politikos ir teisės aktų, kuriais siekiama apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką, 1992–2003 m. faktinis augalų apsaugos produktų sunaudojimas ir naudojimo mastas ES nesumažėjo, kaip matyti iš pateikiamos statistinės informacijos¹⁶.

1 paveikslas. AAP veikliųjų medžiagų pardavimas (tonomis) 15 ES valstybių narių

Nuo 1996 m. iki 2003 m. maisto bei pašarų mėginių, kuriuose nepageidaujami pesticidų likučių kiekiai viršija didžiausias leistinas ribas, nesumažėjo: jie šiek tiek padidėjo ir tebėra apie 5 %, kaip parodo nuolatinė valstybių narių ir Komisijos vykdoma stebėseną¹⁷.

¹¹ Gautos nuomonės pateikiamos adresu <http://www.europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>

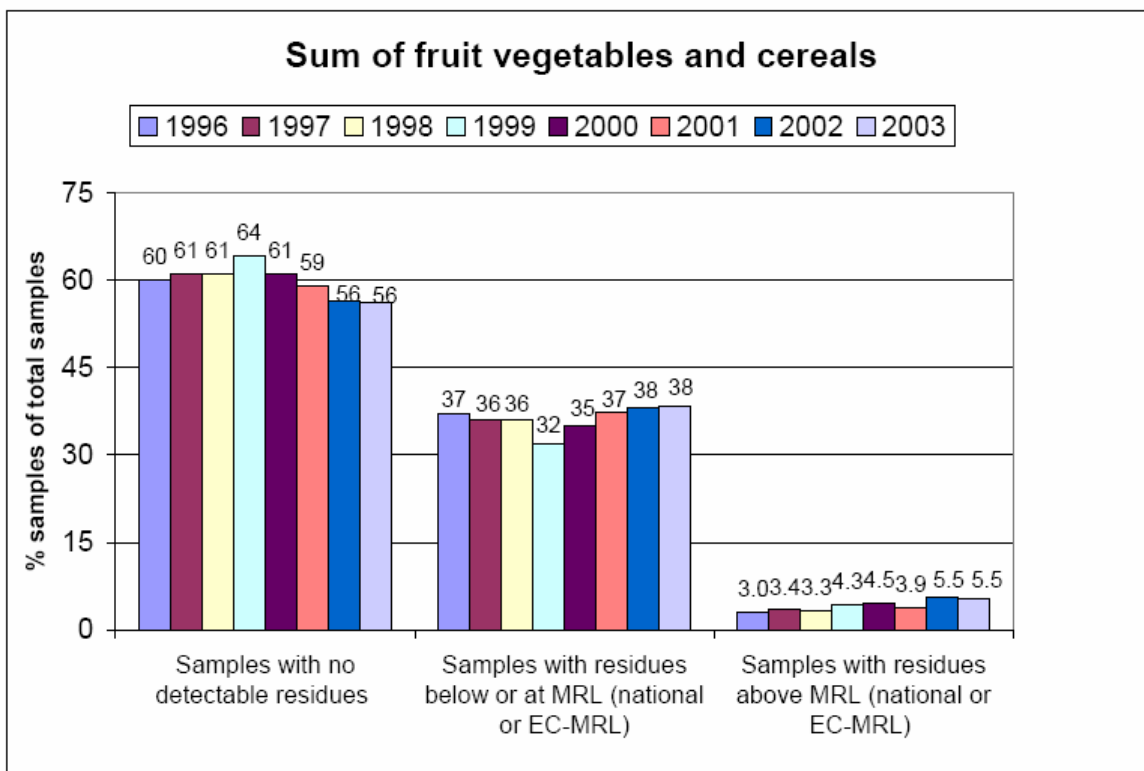
¹² Konferencijų dokumentai ir protokolai pateikiami adresu <http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/home.htm>

¹³ Integruota kenkėjų kontrolė ir integruota pasėlių kontrolė.

¹⁴ Rezultatai pateikiami svetainėje http://europa.eu.int/comm/environment/ppps/pdf/stats_consult.pdf.

¹⁵ Tausiojo pesticidų naudojimo teminės strategijos poveikio vertinimo ataskaita, Komisijos tarnybų darbo dokumentas SEC (2006. 894

¹⁶ Eurostato ir Europos pasėlių apsaugos asociacijos suteikti duomenys.

2 paveikslas. 15 ES valstybių narių atliktų vaisių, daržovių ir javų patikrinimų dėl pesticidų likučių rezultatai

3. TEMINĖS STRATEGIJOS TIKSLAI

Vis didesnei vartotojų ir visuomenės daliai suvokiant, kokią grėsmę kelia pesticidų naudojimas, neseniai kai kurie mažmenininkai ir vyriausybės, taip pat ir Bendrija, ėmėsi veiksmų, remiančių žemės ūkio formas ir kenkėjų valdymo priemones, pagal kurias augalų apsaugos produktai ribojami arba vartojami kryptingiau, pvz., ekologinį ūkininkavimą, integruotąjį kenkėjų valdymą arba mažiau pažeidžiamų rūšių naudojimą. Svarbu skatinti naudoti pesticidus racionaliai ir tiksliai bei taikyti tinkamus pasėlių ir dirvos valdymo metodus.

Be to, svarbu pasiekti, kad pesticidų naudotojai (visų pirma profesionalūs naudotojai), neteisingai naudojantys pesticidus, pvz., juos perdozuojantys, tinkamiau su jais elgtųsi. Todėl būtina užtikrinti geresnį mokymą ir švietimą.

Taip pat būtina pagerinti pesticidų paskleidimo įrangos kokybę bei veiksmingumą, siekiant suteikti galimybę pesticidų naudotojams kuo veiksmingiau paskleisti pesticidus ir kartu kuo labiau sumažinti bet kokią žalingą poveikį žmonių sveikatai bei aplinkai.

Be to, pesticidų naudojimą tiesiogiai ar netiesiogiai veikia kitų politikos sričių, pvz., vandens, žemės ūkio, darbuotojų apsaugos ir mokslinių tyrimų, teisės aktai. Teminė strategija leis

¹⁷

Ataskaitos pateikiamos
http://europa.eu.int/comm/food/fs/inspections/fnaoi/reports/annual_eu/index_en.html

veikti horizontaliai ir apimti įvairias sritis, tad toks metodas bus visapusiškesnis už sąlyginai ribotą šių konkrečių teisinių priemonių taikymo sritį.

Konkretūs teminės strategijos tikslai, kurie padėtų pasiekti bendrųjų tikslų, yra:

- a) sumažinti dėl pesticidų naudojimo kylančią grėsmę sveikatai ir aplinkai;
- b) sustiprinti pesticidų naudojimo ir platinimo kontrolę;
- c) sumažinti kenksmingų veikliųjų medžiagų kiekį, įskaitant pavojingiausių medžiagų pakeitimą saugesnėmis, tarp jų ir ne cheminėmis, alternatyviomis medžiagomis;
- d) skatinti taikyti auginimo būdus, kuriems naudojama mažai pesticidų arba jie visai nenaudojami, visų pirma geriau informuojant vartotojus, skatinti taikyti gerą praktiką ir apsvarstyti finansinių priemonių taikymo galimybę;
- e) nustatyti skaidrią atsiskaitymo apie įgyvendinant strategijos tikslus pasiektą pažangą ir šios pažangos kontrolės sistemą, įskaitant tinkamų rodiklių sukūrimą.

Biocidų teisės aktų poveikis netaps akivaizdus iki 2006 m. pabaigos, kai bus užbaigti pirmieji veikliųjų medžiagų, naudojamų biocidiniuose produktuose, vertinimai. Šiuo metu nei Komisija, nei dauguma valstybių narių neturi pakankamai žinių ar patirties, kad galėtų pasiūlyti tolesnes priemones dėl biocidų. Šią situaciją reikėtų iš naujo išnagrinėti 2007 m. siekiant apsvarstyti galimas priemones.

Todėl, remiantis 6-ojoje AVP nustatytais tikslais ir nepamirštant, kad svarbiausią pesticidų grupę sudaro augalų apsaugos produktai, teminėje strategijoje kol kas bus susitelkta tik ties šiais produktais. Tačiau ateityje teminės strategijos taikymo sritis gali būti išplėsta, jeigu bus manoma, kad būtina priimti panašias priemones ir dėl biocidų.

4. VEIKSMAI IR PRIEMONĖS: TEMINĘ STRATEGIJĄ SUDARANČIOS PRIEMONĖS

Tausiojo pesticidų naudojimo teminę strategiją sudaro įvairios atskiros priemonės, kurių poveikis buvo įvertintas ekonominiu, socialiniu, sveikatos ir aplinkos požiūriu. Remiantis teminių strategijų holistiniu principu – integruoti naujas priemones, kiek įmanoma, į esamas priemones – ši būdą siūloma pritaikyti kelioms priemonėms. Kitos priemonės siūlomos naujuose teisės aktuose, kurie bus pateikti kartu su šiuo komunikatu.

Tolesniuose skyriuose trumpai aptariamos teminę strategiją sudarančios priemonės ir tos priemonės, kurios šiuo etapu buvo svarstomos, tačiau nebuvo siūlomos. Daugiau informacijos pateikiama „Komunikato dėl tausiojo pesticidų¹⁸ naudojimo teminės strategijos techniniame priede“ ir poveikio vertinime, kuriame pagrindžiamos siūlomos priemonės. Visi šie dokumentai yra glaudžiai susiję ir turėtų būti skaitomi kartu.

4.1. Naujos priemonės, kurių neįmanoma integruoti į esamas priemones

Į naują Europos Parlamento ir Tarybos Pagrindų direktyvą, kurią Komisija siūlo kartu su šiuo komunikatu, bus įtrauktos šios teminės strategijos priemonės:

---

¹⁸ sek (2006) 895.

- bus parengti valstybių narių **nacionaliniai veiksmų planai**, kuriuose turės būti nustatyti individualūs tikslai dėl cheminių pesticidų keliamų pavojų, grėsmės ir priklausomybės nuo jų mažinimo (toliau – nacionaliniai veiksmų planai (NVP));
- **suinteresuotosios šalys dalyvaus** rengiant, įgyvendinant ir adaptuojant NVP; valstybės narės turėtų nustatyti išsamias nuostatas dėl visuomenės dalyvavimo ir kokiame lygmenyje tai turėtų būti organizuojama, siekdamas iš anksto suteikti galimybių visuomenei veiksmingai dalyvauti šiame procese;
- bus sukurta profesionalių pesticidų naudotojų **mokymo** sistema, siekiant, kad visi asmenys, reguliariai naudojantys pesticidus, aiškiai suvoktų galimus pavojus žmonių sveikatai bei aplinkai ir imtųsi visų tinkamų priemonių ieškodami mažiausiai nekenksmingų būdų konkrečioms augalų apsaugos problemoms spręsti. Ši sistema apima gaires vartotojams apie geriausius sprendimus, renkantis iš įvairių produktų, taikomų tam pačiam tikslui (pakeitimas vartotojo lygiu).
- **visuomenė turėtų būti geriau informuojama** (ypač neprofesionalūs pesticidų naudotojai) rengiant informavimo kampanijas ir perduodant atitinkamą informaciją per mažmenininkus.
- Bus privaloma **reguliariai tikrinti pesticidų paskleidimo įrangą** siekiant sumažinti kenksmingą pesticidų poveikį žmonių sveikatai (ypač operatoriaus sąlytį su pesticidais) ir aplinkai paskleidimo metu, taip pat garantuoti patį efektyviausią naudojimą užtikrinant, kad tikrasis panaudotas kiekis yra lygus nustatytai dozei;
- bus **uždrausta purkšti iš lėktuvų**, siekiant sumažinti didelio kenksmingo poveikio žmonių sveikatai bei aplinkai grėsmę, ypač susijusį su purškalo dreifu. Purkšti iš lėktuvų reikėtų, pritaikant leidžiančią nukrypti nuostatą, tik tada, jei šis būdas yra akivaizdžiai pranašesnis ir palankesnis aplinkai už kitus purškimo metodus arba jei nėra jokių veiksmingų alternatyvių būdų. Reikėtų nustatyti tam tikras tokių išimčių taikymo sąlygas, siekiant kuo labiau sumažinti nepageidaujamo poveikio grėsmę, pvz., nustatyti tinkamus reikalavimus dėl operatorių mokymo ir purškimo įrangos standartus;
- bus **pagerinta vandens aplinkos apsauga** nuo taršos pesticidais, taip prisidedant prie Vandens pagrindų direktyvos tikslų siekimo (Vandens pagrindų direktyvos¹⁹ 7 straipsnio 3 dalis, 11 ir 16 straipsniai);
- bus **nustatytos teritorijos, kuriose gali būti naudojama labai mažai pesticidų arba jie negali būti naudojami**, atsižvelgiant į priemones, taikomas pagal kitus teisės aktus (pvz., Buveinių direktyvos²⁰ 6, 10 ir 12 straipsnius ir Paukščių direktyvos²¹ 3 straipsnį bei 4 straipsnio 4 dalį). Tokios teritorijos taip pat turėtų būti nustatomos siekiant sumažinti didelę visuomenės sąlyčio su pesticidais grėsmę ir atsižvelgiant į pažeidžiamų grupių, pvz., vaikų, ypatingos apsaugos poreikį;

---

¹⁹ 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/60/EB, nustatanti Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (OL L, 327, 2000 12 22, p.1).

²⁰ 1992 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva 92/43/EEB dėl natūralių buveinių ir laukinės faunos bei floros apsaugos, OL L 206, 1992 7 22, p. 7.

²¹ 1979 m. balandžio 2 d. Tarybos direktyva 79/409/EEB dėl laukinių paukščių apsaugos, OL L 103, 1979 4 25, p. 1.

- *Pesticidų ir jų likučių tvarkymo, laikymo* ir kitos priemonės, susijusios su produktų tvarkymu, siekiant, kad jie nebūtų laikomi nerūpestingai ir negalėtų užteršti aplinkos;
- *Valstybės narės turėtų skatinti ūkininkauti naudojant mažai pesticidų ir sudaryti ūkininkams būtinas integruotojo kenkėjų valdymo įgyvendinimo sąlygas*. Bus sukurti visos Bendrijos integruotojo kenkėjų valdymo (IKV) standartai ir nuo 2014 m. taps privalomi; Bus taip pat sukurti konkrečioms žemės ūkio kultūroms nustatyti Bendrijos IKV standartai, tačiau jie toliau bus įgyvendinami savanorišku pagrindu, o valstybės narės galės tokią veiklą remti pagal kaimo plėtros politiką;
- mažinant pavojų pasiekta pažanga bus vertinama taikant *tinkamus suderintus rodiklius*, kuriais privalės remtis visos valstybės narės, teikdamos ataskaitas. Galimų rizikos rodiklių sąrašas šiuo metu rengiamas projekte pagal 6MTTP pagrindų programą (HAIR²²). Šie rodikliai turėtų tapti bendraisiais rodikliais, naudojamais visose valstybėse narėse; taip pat juos būtų galima derinti su kitais jau esamais rodikliais;
- Bendrijos lygiu bus sukurta *keitimosi informacija sistema – Teminė strategijos ekspertų grupė*, į kurią bus įtrauktos visos valstybės narės ir visos kitos susijusios suinteresuotosios šalys, siekiant nuolat kurti ir atnaujinti tinkamas gaires, geriausią patirtį ir rekomendacijas.

Be to, šias teminės strategijos priemones Komisija įtrauks į atskirus pasiūlymus, kurie bus priimti ne vėliau kaip 2008 m.:

- patobulintas *informacijos apie augalų apsaugos produktus rinkimo bei platinimo* sistemas veikliųjų medžiagų lygiu ir reguliarių ataskaitų teikimą, siekiant spręsti patikimų duomenų trūkumo problemą, ypač siekiant apskaičiuoti rizikos rodiklius.
- esminius aplinkos apsaugos reikalavimus, kuriuos turi atitikti *nauja į rinką pateikiama pesticidų paskleidimo įranga*.

4.2. Priemonės, kurias geriausia integruoti į esamas priemones

Į esamas priemones geriausia integruoti šias teminės strategijos priemones:

- *patobulinti* teisinių reikalavimų, susijusių su augalų apsaugos produktų platinimu ir naudojimu, *atitikties stebėsenos sistemas*, iš esmės pakeičiant dabartinį Direktyvos 91/414/EEB 17 straipsnį. Tai taip pat svarbu, atsižvelgiant į kryžminės atitikties reikalavimus tiesioginėms išmokoms pagal BŽŪP, kurie nuo 2006 m. taikomi Direktyvai 91/414/EEB (3 straipsniui)²³; Valstybės narės taip pat bus įpareigos pranešti apie operatorių, pašalinių stebėtojų, gyventojų, vartotojų ir laukinių gyvūnų apsinuodijimo pesticidais atvejus.
- *palyginamojo vertinimo ir pakeitimo principą* integruoti į veikliųjų medžiagų vertinimą ir sprendimų priėmimą dėl įtraukimo į Direktyvos 91/414/EEB I priedą (toks procesas jau

²² Suderinti aplinkos rodikliai dėl pesticidų keliamų pavojų (HAIR)
<http://www.rivm.nl/stoffen-risico/NL/hair.htm>.

²³ 2003 m. rugsėjo 29 d. Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1782/2003 nustatytos bendrosios tiesioginės paramos schemų pagal bendrąją žemės ūkio politiką taisyklės ir nustatytos tam tikros paramos schemos ūkininkams (OL L 270, 2003 10 21, p. 1).

vykdomas pagal direktyvą 98/8/EB dėl biocidinių produktų), ir taikyti registruojant augalų apsaugos produktus valstybėse narėse;

- Pesticidų **likučių maiste bei pašaruose metinės stebėsenos programos pagrįsti** reglamento dėl didžiausių likučių kiekių²⁴ (DLK) nuostatomis ir epidemiologinio poveikio tyrimais pagal Europos aplinkos ir sveikatos strategiją.
- Aplinkos stebėseną: **nustatyti pesticidų koncentraciją aplinkos terpėse** ir pasinaudoti ja kaip priemone patikrinti parodomuosius apskaičiavimus ir prognozes rizikos vertinimo metu ir kaip naudotojai laikosi apribojimų ir etiketėse pateikiamų instrukcijų. Pesticidų vandenyje stebėseną numatoma Vandens pagrindų direktyvoje.
- **Pesticidų tyrimai** pagal 6 ir 7 Bendrijos mokslinių tyrimų pagrindų programas²⁵, siekiant gerinti Europos piliečių saugą bei sveikatą užtikrinant geresnės kokybės maistą ir gerinant maisto kokybę bei susijusių aplinkos veiksnių kontrolę, taip pat palengvinant rizikos vertinimą ūkiuose (pvz., rizikingų teritorijų ar veiksmų nustatymą). Tai apima projektų, kuriais tiriamos galimybės sukurti alternatyvių priemonių cheminiams kenkėjams valdymui finansavimą. Pesticidų poveikis biologinei įvairovei ir kaip mažinti šį poveikį gali būti tiriamas pagal 7 pagrindų programos²⁶ bendradarbiavimo programos teminę veiklą.
- Pasiūlymas valstybėms narėms **taikyti įprastinius PVM tarifus** pesticidams, siekiant sumažinti paskatas nelegaliai nepatvirtintų produktų kontrabandai dėl kainų skirtumų.
- **Tarptautiniu mastu** Bendrija ir valstybės narės ratifikavo ir įgyvendina Roterdamo konvenciją dėl sutikimo, apie kurią pranešama iš anksto (PIC) ir Stokholmo konvenciją dėl patvariųjų organinių teršalų (POP). Jos taip pat teikia finansinę bei techninę paramą (pajėgumo didinimo) pagal įvairias dvišales ir daugiašales programas (įskaitant 2006 m. vasarį priimtą strateginį požiūrį į tarptautinį cheminių medžiagų valdymą, SAICM) ir taip prisideda prie saugaus pesticidų naudojimo ir šalinimo (įskaitant pasenusias pesticidų atsargas). Bendrija pripažįsta, kad dėl pesticidų naudojimo kylanti grėsmė sveikatai ir aplinkai ypač kelia nerimą besivystančiose ir pereinamojo laikotarpio šalyse.

4.3. Priemonės ir (arba) veiksmai, šiuo metu nesiūlomi kaip teminės strategijos dalis, tačiau galėtų būti vėl ištirti vėlesniame etape

Toliau išvardytos priemonės ir (arba) veiksmai, aptarti konsultacijų metu ir įvertinti poveikio vertinime, nebus siūlomi kaip teminės strategijos dalis šiame etape. Juos būtų galima apsvaistinti vėliau, atsižvelgiant į siūlomos strategijos rezultatus, kurie bus ištirti vadovaujantis peržiūros mechanizmu, numatomu pagrindų direktyvos projekte.

---

²⁴ Žr. 8 išnašą.

²⁵ Su 6PP susijusi informacija skelbiama adresu http://www.europa.eu.int/comm/research/fp6/index_en.html

²⁶ Daugiau informacijos pateikiama adresu: <http://ec.europa.eu/research/fp7/>

- **Kiekybinių naudojimo mažinimo rodiklių nustatymas** Nėra jokio sisteminio ir tiesioginio ryšio tarp bendro naudojamų pesticidų kiekių mažinimo ir su jais susijusių pavojų. Be to, nėra pakankamai informacijos apie bazinį suvartojimą, kuri būtų galima laikyti išeties tašku, ir yra įvairių teisinių klausimų, susijusių su privalomu vykdymu ir atsakomybe. Todėl šioje strategijoje nebus siūlomi teisiškai privalomi mažinimo rodikliai; tai atitinka ir valstybių narių politiką.
- **Mokesčių ir (arba) rinkliavų sistemos nustatymas** siekiant paveikti pesticidų naudojimą kokybiniu požiūriu. Šiuo metu būtų faktiškai neįmanoma sukurti efektyvią ir sėkmingai valdomą mokesčių (apmokestinimo) sistemą, kurioje atsispindėtų konkrečių pesticidų kenksmingas poveikis. Valstybės narės galėtų išsiaiškinti galimybes įdiegti „surištas“ sistemas (šiuo metu kai kurios valstybės narės taiko nustatyto tarifo mokesčius), pritaikytas jų konkrečioms situacijoms ir apsaugos tikslams, kurių jos ketina siekti.

5. TIKĖTINI REZULTATAI IR POVEIKIS

Svarbiausias tikėtinas šios teminės strategijos įgyvendinimo rezultatas yra bendros grėsmės ir kenksmingo poveikio žmonių sveikatai ir aplinkai dėl pesticidų naudojimo sumažinimas. Tokį sumažinimą galima pasiekti sumažinant nepageidaujamą poveikį (tiesioginį ir netiesioginį) ir sumažinant naudojamų medžiagų pavojingumą, t. y., pakeičiant pavojingesnes medžiagas mažiau pavojingomis (vadinamasis „pakeitimo principas“) arba alternatyviomis apsaugos priemonėmis. Šiuo metu nėra jokių visuotinai priimtų rodiklių tokiai rizikai apskaičiuoti.

Geresnės žinios apie faktinį pesticidų naudojimą bus esminis įnašas apskaičiuojant rizikos rodiklius – būtina greitai parengti reikiamos informacijos rinkimo sistemas, kad būtų galima apskaičiuoti rodiklius ir jų raidos tendencijas (taip pat ir praeities). Iš esmės tikimasi, kad dėl teminės strategijos žmonės daugiau sužinos apie pesticidų naudojimą, bus sudarytas susijusių rizikos rodiklių sąrašas ir šie dalykai, laikui bėgant, lems mažėjančias pesticidų naudojimo tendencijas.

Nors tai tiesiogiai nesiejama su tikrosios rizikos mažinimu, taip pat tikimasi, kad išryškės bendro pesticidų naudojimo mažėjimo tendencijos įdiegus ūkininkavimo metodus, pagal kuriuos naudojama mažai pesticidų (pvz., integruotasis kenkėjų valdymas, ekologinis ūkininkavimas) ir nustačius zonas, kuriose naudotina mažai pesticidų arba jie visiškai nenaudotini. Geriau išmokyti naudotojai, turintys geriausią paskleidimo įrangą, naudos pesticidus efektyviau ir sumažins jų patekimą į aplinką (ypač vandens aplinką). Turėtų padidėti žemės, dirbamos pagal sumažinto arba mažo pesticidų naudojimo sistemas, tokias kaip integruotas auginimas, procentinė dalis.

Taip pat tikimasi, kad dėl teminės strategijos valstybėse narėse mažės maisto bei pašarų mėginių, kuriuose yra viršijami DLK, procentinė dalis. Be to, turėtų sumažėti žmonių arba laukinių gyvūnų apsinuodijimo atvejų.

Nė vienos iš šių tendencijų atžvilgiu neįmanoma suformuluoti kiekybinių uždavinių, nes dažnai trūksta būtinausios pagrindinės informacijos arba yra per daug susijusių veiksnių, kad būtų galima patikimai prognozuoti kiekybinį poveikį. Nepaisant to, poveikio vertinimas įrodo, kad tikėtinas grynasis bendras poveikis yra akivaizdžiai teigiamas.

6. TOLESNI VEIKSMAI

Be šio komunikato, jo techninio priedo ir susijusio poveikio vertinimo, Komisija jau priėmė arba ateityje ketina priimti:

- pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, nustatančios Bendrijos veiksmų pagrindus siekiant tausiojo pesticidų naudojimo, kurioje bus pateiktos būtinos naujos teisinės priemonės, apibūdintos 4 skyriaus 1 dalyje;
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, persvarstančio Direktyvą 91/414/EEB ir į kurią bus įtrauktos, *inter alia*, būtinos priemonės dėl sustiprintos atitikties stebėsenos ir palyginamojo vertinimo, pasiūlymą;
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamento dėl augalų apsaugos produktų statistinių duomenų pasiūlymą;
- pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, nustatančios esminius aplinkosaugos reikalavimus, kuriuos turi atitikti į rinką pateikiama nauja pesticidų paskleidimo įranga ir jos priedai, kuris galbūt remsis Direktyva 2006/42/EB²⁷;
- pasiūlymą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl aplinkos kokybės standartų vandens politikos srityje, įskaitant standartus tam tikriems pesticidams;
- Šie nauji teisės aktai papildys komunikatą Tarybai, Europos Parlamentui ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui dėl Europos aplinkos ir sveikatos veiksmų plano, į kurią, *inter alia*, bus įtraukti būtini veiksmai siekiant sukurti integruotą informaciją apie žmonių sąlytį su pesticidais ir šio sąlyčio pasekmes²⁸.

Pastangos sumažinti pesticidų keliamą grėsmę yra nuolat plėtojamoms, ir jos turės būti reguliariai persvarstomos. Taip pat, kadangi daugeliui teminę strategiją sudarančių priemonių reikalingas pakankamas subsidarumo laipsnis, bus privaloma: i) valstybėms narėms keistis informacija apie jų nacionalinius veiksmų planus ir konkrečius jų atrastus sprendimus, ir ii) kurti visas reikiamas gaires bei geriausią patirtį.

Todėl pagrindų direktyvos projektu bus įsteigtas konsultacijų forumas – **Teminės strategijos ekspertų grupė** – skirta kurti geriausios patirties gairėms ir stebėti priemonių, siūlomų teminėje strategijoje, įgyvendinimą.

Atsižvelgiant į šio keitimosi informacija rezultatus ir Teminės strategijos ekspertų grupės svarstymus, siūlomos priemonės bus reguliariai persvarstomos ir derinamos su technikos pažanga.

---

²⁷ 2006 m. gegužės 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/42/EB dėl mašinų, iš dalies keičianti Direktyvą 95/16/EB (nauja redakcija) (OL L 157, 2006 6 9, p. 24)

²⁸ COM (2004)416.